

Fotoğraf: Sebahattin Çelebi

Selda Bağcan

Anadolu'dan dünyaya yayılan bir ses devrimi

HÜRREM ERMAN FRANKFURT

İspanyol müzik araştırmacısı Vicente Fabuel'in Selda Bağcan hakkındaki şöyle diyor: *"Türk vokalisti Selda, doğu kültüründen çıkmış sayılı efsanevi kadın seslerden biridir. O büyük çöllerin ortasında az bulunan vahalar gibidir. Bir insan nasıl bu kadar çevik, bu kadar derin, bu kadar yaratıcı ve bu kadar hissederek şarkı söyleyebilir."*

Bence tam da bu kelimelerle başlamalıyız Selda Bağcan'ın hikayesine. Zira onun sanat serüveni, sadece bir müzisyenin biyografisi değil, toplumsal belleğin müzikal tezahürüdür; zamanın ruhunu özümseyip onu evrensel bir dile çeviren nadir sanatçıların kronolojisidir.

Selda Bağcan, Türk müziğinin coğrafyasında, gelenekle modernite arasında kurulan köprünün en sağlam ayaklarından biridir. Muğla'nın topraklarında filizlenen bu ses, bugün dünyanın dört bir yanında, kültürel sınırları aşarak milyonlarca kalbe dokunmakta. Times dergisinin *"Dünya Müziğinde Yaşayan Efsane ve Tarihi Kadın Şarkıcılar"* listesinde yer alan Bağcan, sadece Türk müziğinin değil, küresel sanat atmosferinin de vazgeçilmez figürlerinden biri haline geldi.

Köklerden göklere: Bir Sanatçının Metamorfozu

1948 yılında, aslen Makedonyalı Türk göçmen bir ailenin çocuğu olarak Muğla'da dünyaya geldi. Babasının tayini nedeniyle küçük yaşta Van'a yerleşti ve 10 yaşına kadar orada yaşadılar. Bu coğrafi hareketlilik, onun sanatsal kimliğinin çok katmanlı yapısının temellerini atmıştır. Van'ın mistik atmosferi, Anadolu'nun derinliklerinde yankılanan türkü geleneği, genç Selda'nın ruhuna erken yaşlarda nüfuz eder.

Müzikle tanışması ise Batılı enstrümanlarla gerçekleşir. Çocuk yaşlarda Batı müziğinden enstrümanlarla *(mandolin, gitar)* müziğe başlamış, lise yıllarında yabancı dillerde *(İngilizce, İtalyanca, İspanyolca)* şarkılar söylemiştir. Bu erken dönem, onun sanatsal kimliğinde evrensellik arayışının ilk tohumlarını atmasına işaret eder. Bir yandan Anadolu'nun türkü geleneğini özümseyip diğer yandan Batı müziğinin teknik imkanlarını keşfetmesi, ileriki yıllarda yaratacağı sentezin ön habercisidir.

1971 yılı, Selda Bağcan'ın sanat tarihindeki dönüm noktası. Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Fizik Mühendisliği öğrencisiyken çıkardığı ilk iki 45'lik plak bir milyon dolayında satılınca, meslek olarak müziği seçmeye karar verdi. Bilimsel akılcılıkla sanatsal sezgiyi harmanlayan bu nadir kişilik, müziği sadece bir ifade aracı olarak değil, toplumsal gerçekliği dönüştürme gücü olan bir silah olarak kavrıyor.

1970'li yıllar, dünya genelinde toplumsal uyanışın, protest kültürünün ve siyasal bilinçlenmenin yükselişe geçtiği bir dönem. Özellikle sol partilerin ve kuruluşların düzenlediği etkinliklerde konserler veren Selda Bağcan, bu atmosferin içinde, müziği sadece estetik bir deneyim olarak değil, toplumsal dönüşümün aracı olarak kavrayan bir sanatçıya dönüşür.

Onun protest müziği, aslında sıradan siyasal sloganizmden uzak. Anadolu aşık geleneğinin derinliklerinden beslenip çağdaş müzikal ifade biçimleriyle sentezlediği türküler,

"İspanyol müzik araştırmacısı Vicente Fabuel'in sözleriyle 'büyük çöllerin ortasında az bulunan vahalar' gibi olan Selda Bağcan, 1971'den günümüze uzanan sanat serüveniyle sadece Türk müziğinin değil, küresel sanat atmosferinin de vazgeçilmez figürü haline geldi. Mos Def'in Sampling'inden Elijah Wood'un tutkulu hayranlığına, Glastonbury sahnesinden Berlin konser salonlarına kadar uzanan bu etki, müziğin evrensel dilinin en çarpıcı tezahürü olarak tarihe geçti."

"1980 darbesinde hapse atılan, pasaportu elinden alınan protest müziğin sesi; bugün Times dergisinin "Dünya Müziğinde Yaşayan Efsane Kadınlar" listesinde yer alıyor. Selda Bağcan'ın hikayesi, sadece bir müzisyenin biyografisi değil - gelenekle moderniteyi, Doğu ile Batı'yı, yerel ile evrenseli buluşturan nadir sanatçıların kronolojisidir. Her "İnce İnce Bir Kar Yağar" çalındığında, bir çağın ruhu yeniden canlanıyor.